

Zgodbe iz preteklosti in sedanjosti

Novi stripi Pregled domačih in prevedenih stripov in risoromanov

Tokratni pregled prinaša nove prevode risoromanov in stripov Pesem sodobnega mornarja, Alpha, Akisi, dve Asterixovi zgodbi – Cezarjevo darilo in Asterix gre preko luže, v knjigi zbrane Mostiščarje ter dva domača zgodovinska skorajda učbenika Osamosvojitve in Kdo smo, Ilustrirana zgodovina slovenstva. Posebno zadnja dva prinašata nekaj svežine v zgodovinske preglede naše preteklosti.

ZDENKO MATOZ

Mostiščarji so izviren slovenski satirični strip Jerneja Rovška, ki za ozadje kritike takratnih družbenih razmer uporabi praprebivalce Ljubljanskega barja, ki so živeli pred približno pet tisoč leti v hišah na kolih, ko je bilo barje še jezero. Skok v zgodovino je avtorju omogočil več možnosti za satirično obdelavo vsakdanjih, družbenih in političnih stranpoti v prvi polovici osemdesetih let v Sloveniji. Kljub temu je strip presenetljivo aktualen tudi danes, saj so razmerja med vladarji in vladanimi ter zlorabe politike vedno aktualni, le ozadja se spreminjajo. »Mostiščarji so izhajali v času stripovskega vakuumu med legendarno Gatnikovo *Magno Purgo* iz leta 1977 in zatišja pred viharjem, ki so ga v drugi polovici osemdesetih let povzročili Mladinini risarji z Lavričem na čelu,« je med drugim v uvodni besedi zapisal Iztok Sitar.

Mostiščarji so izhajali v letih od 1980 do 1985 sprva v *Teleksu*, kasneje pa v *Pavlihi*. V albumu so objavljeni v izvorni obliki in na podlagi ohranjenih originalov. Na koncu je prvič objavljen tudi predhodnik *Mostiščarjev*. To je daljša, vendar nedokončana humoristična stripovska zgodba o mostiščarjih, ki je nastala leta 1975 zaradi stave med ljubljanskimi ljubitelji stripov in doslej še ni bila objavljena. Vsekakor so *Mostiščarji* prava časovna kapsula za vse tiste, ki smo doživljali osemdeseta leta prejšnjega stoletja, za mlajše pa šopek kratkih zgodbic, ki se jim bodo zdele neverjetne, pa so še kako bile resnične in aktualne.

Upodobljena slovenska zgodovina

Letos bo 30 let osamosvojitve Slovenije in ob tej priložnosti je izšla knjiga *Osamosvojitve*, neke

vrste pregled usodnega desetletja, osemdesetih let prejšnjega stoletja, ter prvega leta v devetdesetih, ki je bilo za Slovenijo prelomno.

Kustosinja v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije in zgodovinarica Nataša Strlič ter večkrat nagrajeni ilustrator Damijan Stepančič sta pripravila veliko ilustrirano knjigo o poti slovenskega osamosvajanja. Je kot nalašč za obujanje in preverjanje spominov tistim, ki smo bili zraven, ter pošten in zgoščen povzetek vpogleda v dogajanje, življenje in vzdušje v Sloveniji med letoma 1980 in 1992 za vse tiste, ki so se rodili kasneje.

Knjiga je polna zanimivih podatkov in primernih ilustracij z občasnimi stripovskimi elementi in zelo primerna za skupno, medgeneracijsko branje. Zasnovana je namreč tako, da lahko vsak starš oziroma stari starš svojim najmlajšim ob njej doda tudi lastno doživljanje v knjigi omenjenega časa. Je pa tudi povabilo tistim, ki bi rad izvedeli več o osamosvajanju Slovenije, da raziskovanje nadaljujejo v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije.

Zgodovinar Andrej Pleterski in ilustratorica Janja Rihter sta pripravila izredno delo, ki zajema dogodke tudi kakih dva tisoč let prej kot *Osamosvojitve*, vendar so tudi takrat bili za Slovane, ki so postajali Slovenci, usodni časi. *Kdo smo, Ilustrirana zgodovina slovenstva*, predstavlja etnogenezo, torej izvor slovenstva. Pleterski pravi, da je delo nastalo kot strokovni odgovor na poljudne rodoljubne poskuse iz osemdesetih let prejšnjega stoletja, ki so skušali Slovence prikazati kot potomce avtohtonih prebivalcev Venetov oziroma Slovenetov. Leta 1996 je za *Delo* pripravil podlistek *Etnogeneza Slovencev*, vendar je trajalo kar dvajset let, da je tematika ugledala luč sveta, v podobi knjige.

Avtor meni, da lahko nekoliko poenostavljeno rečemo, da se je moderni slovenski narod začel kot kulturni projekt Žige Zoisa. Osnovna os je bila knjižna slovenščina kot eden od slovanskih jezikov. Knjiga opisuje, od kod so govorniki slovenskega jezika v naš prostor prišli, kje so nastali Slovani in kdaj. Skozi zgodovino dolgih dob nato opazuje razmerje med govorniki jezika, politično oblastjo ter še zlasti Cerkvijo kot institucijo z univerzalno ideologijo, ki kot taka nikakor ne spodbuja lokalnih identitet.

Vsekakor knjiga z modernimi, tudi stripovskimi prijemi ponazarja tisočletne korenine slovenstva in poudarja, da njegovo sedanje stanje ni samoumeven nasledek preteklosti, še manj nastavek samoumevne prihodnosti. Kot vedno si bralec na koncu sam ustvari podobo preteklosti. Da se tega loteva aktivno z razmišljanjem, pa ga med branjem spodbujajo izizvalne ilustracije.

Afriški zgodbi

Stripi, ki prihajajo iz drugih kulturnih okolij, so zanimivi za širše bralsko občinstvo. Tak je risoroman *Akisi* s podnaslovom *Zasoljene zgodbe*, ki nam prinašajo vsakodnevne dogodivščine osnovnošolke Akisi, ki živi v delavskem predmestju Abidžana, največjem mestu Slonokoščene obale. Otroško stripovsko serijo je zasnovala Marguerite Aboutet (1971), ki navdih za nabrito punčko, ki vztrajno rine v težave, črpa iz svojih afriških otroških let.

Tudi sama je živila v takem okolju, dokler je niso starši kot dvanajstletnico z bratom poslali v Pariz, da bi bila deležna boljše izobrazbe. Tam se je navdušila nad knjižnicami. Sprva je delala kot pravna pomočnica, kasneje pa je postala scenaristka in režiserka. Uspelo ji je že s prvencem, stripovsko serijo in kasneje animiranim filmom *Aya de Yopougon* (*Aya iz Yopougona*, 2005), slonokoščenoobalsko sago, polno neznane Afrike. Velik navdih za ustvarjanje risoromanov pa ji je dala Marjane Satrapi, avtorica *Persepolis*. Tudi delo Aboutetove preveva avtobiografskost, tako da je svoja najstniška pariška leta opisala v risoromanu *Bienvenue* (*Dobrodobrodošča*, 2010–2014).

Serija *Akisi* je nastala v sodelovanju s priznanim in nagrajevanim risarjem in ilustratorjem Mathieujem Sapinom, znanem po risoromanih o nekdanjem francoskem predsedniku Françoisu Hollandu in igralcu Gérardu Depardieuju.

Prav tako zgodbo iz Slonokoščene obale prinaša risoroman *Alpha: od Abidjana do Gare du Norda*, le da je to bolj trpka prvoosebna pripoved o nezakoniti migrant-ski poti v Pariz na Gare du Nord. Tam neke ima namreč Alphova sorodnica frizerski salon in tam sta gotovo že njegova žena Patiente in sin Badian. Če si navaden Afričan, je najvišja znanost na svetu, da bi dobil vizum za Evropsko unijo in

tja odpotoval zelo poceni, recimo za kakšnih tisoč evrov z letalom.

Tako se je moral Alpha, ki mu je ime enako kot slonokoščenskemu pevcu reggaeja Alphi Blondyju, močno zadolžiti in poslati ženo in sina v boljše življenje po nezakoniti poti. Ker želi, da bi vsi skupaj bolje živeli, se odloči prodati svojo skromno mizarsko delavnico, da bi še on odšel v Pariz in bil skupaj s svojo družino ter se nekje zaposlil, da bi hitreje povrnil dolg.

Risoroman veristično prikazuje srhljivost nezakonitih migracij in pogosto brezupa, ki se loteva številnih Afričanov na poti, kjer so izpostavljeni izkoriščanju, posiljevanju in pogosto tudi smrti. Pa tudi če jim uspe preživeti pot in drago plačati za to, da so prispeli na cilj, jih pogosto preprosto vrnejo na izhodišče.

Pisateljica Sandrine Bessora (1968) se je rodila v Belgiji, materi Švicarki in očetu iz Gabona. Odraščala je v Evropi, ZDA in Afriki in sprva imela poklicno kariero na področju mednarodnih financ v Ženevi. Doktorirala je iz antropologije in leta 1999 napisala prvenec. Za svoje risoromane je prejela številne nagrade, navdih pa črpa iz vsakdanjega življenja, a tudi iz gledališča, slikarstva in filma. Njeni teksti so pogosto satirični, dotikajo se izključenosti, razrednega boja, odnosov v dobi spletnih omrežij ter na občutljiv način obravnavajo tudi stereotipe in dvome pri prevzemanju identitet.

Ilustrator in stripar Stéphane Barroux se je rodil v Parizu in večino otroštva preživel v severni Afriki. Ko se je vrnil v Francijo, je po študiju umetnosti deloval kot umetniški direktor v različnih oglaševalskih agencijah. Barroux s surovo-treznimi ilustracijami vdihne Alphovi zgodbi telo in duha. Njegova linija je močna in izrazna, intimno se preplete s pripovedjo, tako da bralec svet ljudi, ki iščejo boljši svet, ne le vidi, temveč tudi občuti.

Poezija v stripu

Pesem sodobnega mornarja avtorja Nicka Hayesa je stripovska priredba klasične romantične pesnitve Samuela Taylorja Coleridgea, močno aktualizirana s poudarkom na okoljskih vprašanjih. V zgodbi, ki jo stari mornar pripoveduje naključnemu uslužbencu v parku, se prepletata fantastično in nezavedno. Mornarjev sogovornik je svež ločenec in s tem napove zgodbo o razkroju in razvezi. Veličastno in srhljivo sta narisana razveza človeka in narave ter ekološki in

moralni razkroj, ki ga je povzročil pohlep. Ko naključni mornar, ki se na ocean odpravi v želji po hitrem zaslužku, iz čiste objestnosti povsem po nepotrebnem ustrelji albatrosa, se namreč nad posadko zgrne prekletstvo njihovega odnosa do narave, ki dobiva demonično, na trenutke psihedelično in odrešiteljsko podobo.

Prvenec Nicka Hayesa, *Pesem sodobnega mornarja*, je bil prvič objavljen leta 2011 in je narisano s kompleksnimi, ikoničnimi podobami, ki spominjajo na stare lesoreze. Subtilen preplet ilustracije in vestnega vpletanja tem originalne pesmi prinaša termično in žugajoče opozorilo o posledicah brezobzirnega izkoriščanja narave.

In še Asterix in Obelix

Tu sta še dve hudomušni zgodbi, *Asterix gre preko luže* in *Cezarjevo darilo*, uveljavljenih stripovskih junakov, kot sta Asterix in Obelix, stripovskih zvezdnikov stare šole Renéja Goscinnyja in Alberta Uderza. V prvi zgodbi se odpravita loviti ribe v Atlantski ocean, vendar pa ju neurje prinese do Novega sveta, kjer srečata tako domorodce kakor tudi Vikinge, ki ju spravijo nazaj domov. *Cezarjevo darilo* pa prinaša zgodbo, ko je hinavski cesar podaril svojemu vojaku, ki mu je dolga leta zvesto služil, vasico na zahodu Galije. Ponosni lastnik celotne vasice se tako odpravi na svojo posest, za katero se izkaže, da je domača vasica Asterixa, Obelixa in drugih, kar seveda privede do številnih zapletov, ki pa se tako kot vedno končajo z veseljaško pojedino.

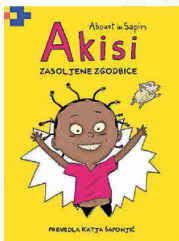
Pesem sodobnega mornarja avtorja Nicka Hayesa je stripovska priredba klasične romantične pesnitve Samuela Taylorja Coleridgea, močno aktualizirana s poudarkom na okoljskih vprašanjih.

Risoroman Alpha: od Abidjana do Gare du Norda prinaša trpko prvoosebno pripoved o nezakoniti migrantski poti iz Slonokoščene obale v Pariz.

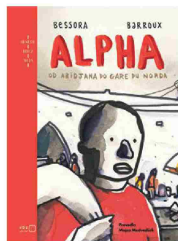
Osamosvojitev je tudi povabilo tistim, ki bi rad izvedeli kaj več o osamosvajanju Slovenije, da raziskovanje nadaljujejo v Muzeju novejših zgodovine Slovenije.

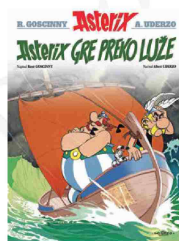
Pravnik in stripar Jernej Rovšek je največ svoje poklicne poti namenil človekovim pravicam, s katerimi je prežl tudi *Mostiščarje*.

Marguerite About, Mathieu Sapin
Akisi
Prevod Katja Šaponjič
VigeVageKnjige, 2020

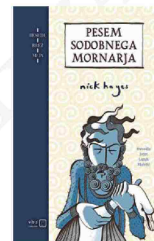
Sandrine Bessora, Stéphane Barroux
Alpha
Od Abidjana do Gare du Norda
Prevod Mojca Medvedšek
V. B. Z., 2020

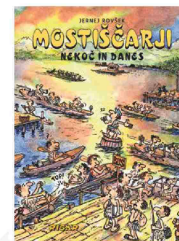
René Goscinny, Albert Uderzo
Asterix gre preko luže
Prevod Špela Žakelj
Grafit, 2020

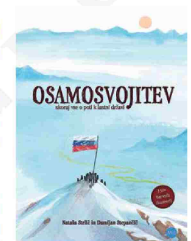
Andrej Pleterski, Janja Rihter
Kdo smo, Ilustrirana zgodovina
slovenstva
Založba ZRC, 2020

Nick Hayes
Pesem sodobnega mornarja
Prevod Jeditr Lapuh Maležič
VBZ Ljubljana, 2020

Jernej Rovšek
Mostiščarji, nekoč in danes
Risar, 2020

Nataša Strlič, Damijan Stepančič
Osamosvojitve
Miš, 2021

MOSTIŠČARJI

Jernej Rovšek

© Rovšek / Risar

www.risar.si, www.striparna-oblacek.com

Mostiščarji, Jernej Rovšek